

KRONIKA

14. Piknik Naukowy Polskiego Radia i Centrum Nauki Kopernik Warszawa, 12.06.2010

W dniu 12 czerwca 2010 r. w Warszawie odbył się 14. Piknik Naukowy Polskiego Radia i Centrum Nauki Kopernik, będący największą w Europie imprezą popularyzującą naukę. Hasłem przewodnim tegorocznej edycji był *Wielki MikroŚwiat*. Jak co roku, w pikniku wzięli udział przedstawiciele największych polskich ośrodków, kół i wydawnictw naukowych, muzeów, bibliotek, a także fundacji i stowarzyszeń. Oprócz Polski, swoją ofertę naukową zaprezentowało 215 instytucji z 21 krajów świata, w tym po raz pierwszy z Estonii, Republiki Korei Południowej, Łotwy i Serbii. Gościem specjalnym była grupa naukowców *Science Made Simple* z Wielkiej Brytanii.

Idea pikniku naukowego powstała z inicjatywy prof. Łukasza Turskiego z Centrum Fizyki Teoretycznej PAN, Roberta Firmhofera oraz Krystyny Kępskiej-Michalskiej z Polskiego Radia. Pierwsza edycja pikniku odbyła się 14 czerwca 1997 r. na Rynku Nowego Miasta w Warszawie. Wzięło w niej udział 17 warszawskich instytucji naukowych i dydaktycznych, które w 13 namiotach prezentowały doświadczenia i pokazy. W kolejnych latach liczba uczestniczących instytucji szybko rosła. W 2005 r. piknik został wyróżniony przez Komisję Europejską jako jeden z 10 wzorcowych europejskich projektów obszaru *Nauka i społeczeństwo*. Od 2008 r. przedsięwzięcie to jest organizowane wspólnie przez Polskie Radio oraz Centrum Nauki Kopernik. W tym roku impreza odbyła się w nowym miejscu – w parku Marszałka Edwarda Rydza-Śmigłego, gdzie na powierzchni ok. 40 tys. m² stanęło blisko 220 namiotów. Patronat honorowy nad spotkaniem objęła Komisja Europejska.

Zwiedzający mieli okazję podziwiać wiele różnorodnych pokazów i prezentacji pochodzących z szerokiego wachlarza dyscyplin naukowych – począwszy od matematyki, poprzez archeologię, historię, geografę, chemię, fizykę, aż po biologię, medycynę i geologię. Grono naukowców

zaoferowało publiczności niepowtarzalną okazję zapoznania się z tajnikami swojej codziennej pracy.

W ofercie 14. edycji pikniku nie zabrakło przedstawicieli Zakładu Mineralogii Instytutu Geochemii, Mineralogii i Petrologii (IGMiP) Wydziału Geologii Uniwersytetu Warszawskiego oraz Muzeum Geologicznego Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego, którzy przybliżali uczestnikom imprezy zjawiska geologiczne zachodzące w środowisku. Wydział Geologii UW wzięło udział w pikniku już po raz szósty. Pomysłodawczynią całego przedsięwzięcia była dr Dorota Wolicka, która czuwała nad merytoryczną stroną prezentacji. Na miejscu pracę zespołu koordynowała Agnieszka Gójska. Wydział Geologii reprezentowali m.in.: dziekan Wydziału Geologii UW prof. Andrzej Kozłowski, dr Agnieszka Marcinowska, dr Katarzyna Delura, dr Andrzej Borkowski oraz grono doktorantów i studentów – Ludwina Jarzynowska, Kamil Bujalski, Łukasz Chrobak, Justyna Wideńska, Agnieszka Bieńkowska, Oliwia Grafka, Karolina Wojnicka, Helena Olsza, Paweł Ławrynowicz, Andrzej Murański, Monika Cisło, Anna Wójtowicz, Małgorzata Kalińska.

Na stanowisku Wydziału Geologii UW została zorganizowana wystawa skał i minerałów. Prezentowane okazy – m.in.: granity, bazalty, zlepieńce i kwarcyty – można było obejrzeć także pod mikroskopem. Fascynaci mineralogii mieli dzięki temu możliwość porównania minerałów widzianych makroskopowo z ich obrazem mikroskopowym.

Stworzony na potrzeby pikniku mikroświat minerałów zafascynował przede wszystkim dzieci. Z myślą o najmłodszych zorganizowano również stanowisko małego chemika, przy którym dzieci na własne oczy mogły zaobserwować krystalizację sztucznych minerałów, takich jak krzemiany wapnia, miedzi i niklu (ryc. 1). Ich ciekawość i chęć

Ryc. 1. Stanowisko „małego chemika” – krystalizacja krzemianów wapnia, miedzi i niklu

Ryc. 2. Kolekcja „sztucznych minerałów” m.in. siarczanu miedzi wyhodowanych przez studentów Wydziału Geologii UW. Obie fot. O. Grafka

odkrywania świata została nagrodzona dyplomami *Młodego geologa*.

Ogromnym zainteresowaniem cieszyła się również bogata kolekcja minerałów wyhodowanych przez studentów Wydziału Geologii UW (ryc. 2). Jednak największą atrakcją w namiocie IGMiP podczas tegorocznego pikniku naukowego był mini-wulkan, którego wybuch przykuł uwagę tłumu odwiedzających.

Podczas tegorocznej edycji pikniku ścisłą współpracę z Wydziałem Geologii UW prowadziła telewizja z programem edukacyjnym *Da Vinci Learning* – poprzez pobudzenie ciekawości i zabawę zachęcająca widzów do zgłębiania fascynującego świata nauki. W ofercie telewizji znajdują się propozycje przeznaczone dla całych rodzin, w tym programy zajmujące się nauką o Ziemi i człowieku, poruszające tematykę przyrodniczą i społeczną. Specjalnie dla najmłodszych uczestników imprezy na stanowisku IGMiP udostępnione zostały płyty z ofertą programową telewizji edukacyjnej (www.da-vinci-learning.com).

Oferta pokazów i prezentacji przygotowanych przez pracowników Wydziału Geologii UW miała na celu zarówno przedstawienie geologii jako fascynującej nauki o Ziemi, pełnej tajemniczych procesów i zjawisk wciąż czekających na ich wyjaśnienie, jak również promocję ciekawego i przyszłościowego kierunku studiów (www.geo.uw.edu.pl).

Dobra zabawa i nauka nie jest obca również pracownikom Muzeum Geologicznego PIG-PIB w Warszawie. Stoisko muzeum, na którym zgodnie z hasłem przewodnim został zaprezentowany mikroświat zaklęty w skałach, było oblegane zarówno przez starszych, jak i młodszych uczestników imprezy.

Z myślą o odwiedzających przygotowana została m.in. interaktywna wystawa przedstawiająca w jaki sposób z

Ryc. 3. Stanowisko z mikroskopami na stoisku Muzeum Geologicznego PIG-PIB. Fot. A. Szymkowiak

Ryc. 4. Piaskownica z modelami mikroskamieniałości. Fot. J. Iwańczuk

wydobytej skały tworzy się preparaty mikropaleontologiczne. Na stoisku można było także obejrzeć ekspozycję zdjęć z mikroskopu elektronowego i polaryzacyjnego wybranych grup mikroskamieniałości zwierząt i roślin, które – ze względu na swoje niewielkie rozmiary – często znane są

tylko mikropaleontologom. Zwiedzający mogli się dowiedzieć, że spełniają one ważną rolę w określaniu wieku skał i warunków panujących w środowisku sedymentacyjnym. Po zapoznaniu się z prezentowanymi na planszach zagadnieniami i obejrzeniu skał znajdujących się w gablotach, młodzi naukowcy zadawali liczne pytania dotyczące skałotwórczej działalności mikroorganizmów. Badając skały pod mikroskopem można zaobserwować wiele różnych mikroszczątków – m.in. skorupki otwornic, radiolarii i małżoraczków, szkieleciki kokolitów i okrzemek; w znacznym nagromadzeniu występują też często elementy szkieletowe większych organizmów, takich jak mszywioly, gąbki, konodonty, liliowce, jeżowce, rozgwiazdy czy węzowidła. Niektóre mikroskamieniałości znajdujące w skałach można było obejrzeć na stoisku muzeum pod mikroskopem (ryc. 3). Dla najmłodszych przygotowano modele mikroorganizmów, które dzieci same mogły odszukać w piasku (ryc. 4). Po przesianiu piasku na profesjonalnych sitach pozostawały modele otwornic, radiolarii, elementów aparatu wokółprzetykowego konodontów, a także małżoraczków, które można było oznaczyć według wcześniej przygotowanego klucza. Piaskownica z mikroskamieniałościami cieszyła się wielkim zainteresowaniem nie tylko małych naukowców, ale również ich rodziców.

Niewatpliwą atrakcją były lunety-tuby, w których można było zobaczyć zdjęcia pyłku roślin. Dodatkową ozdobą stoiska był 3-metrowy model tetrapoda w skali 1 : 1. Dla wszystkich uczestników zabawy przewidziano drobne upominki, dostępne były również foldery, publikacje i wydawnictwa edukacyjne PIG-PIB.

Piknik naukowy to jedyna plenerowa impreza o tak wszechstronnej ofercie, od lat przykuwająca uwagę tysięcy odwiedzających. Skierowana jest do ludzi w każdym wieku i o różnorodnych zainteresowaniach, których łączy chęć do pogłębiania i rozwijania swoich zainteresowań na polu poszczególnych dyscyplin naukowych. Piknik taki jest nie tylko świętem nauki, ale również jego uczestników – ludzi pełnych pasji, zaangażowanych w jej ciągły rozwój. Chęć poszukiwania i poznawania świata zauważalna już u najmłodszych jest wyrazem uznania dla organizatorów i największą nagrodą zachęcającą do popularyzacji nauki w kolejnych latach. Atmosfera „naukowego piknikowania” sprzyja także kojarzeniu nauki jako ciekawej formy spędzania wolnego czasu. Dzięki takim wydarzeniom nauka staje się łatwa i – przede wszystkim – zaskakująca i ciekawa. Należy mieć nadzieję, że zainspirowani eksperymentowaniem młodzi naukowcy podejmą w przyszłości poważne naukowe wyzwania. Cieszymy się, że 12 czerwca mogliśmy pokazać wszystkim zainteresowanym chociaż część bogatego i bardzo urozmaiconego *Wielkiego MikroŚwiata*.

Agnieszka Gójska, Ludwina Jarzynowska
& Izabela Olczak-Dusseldorp